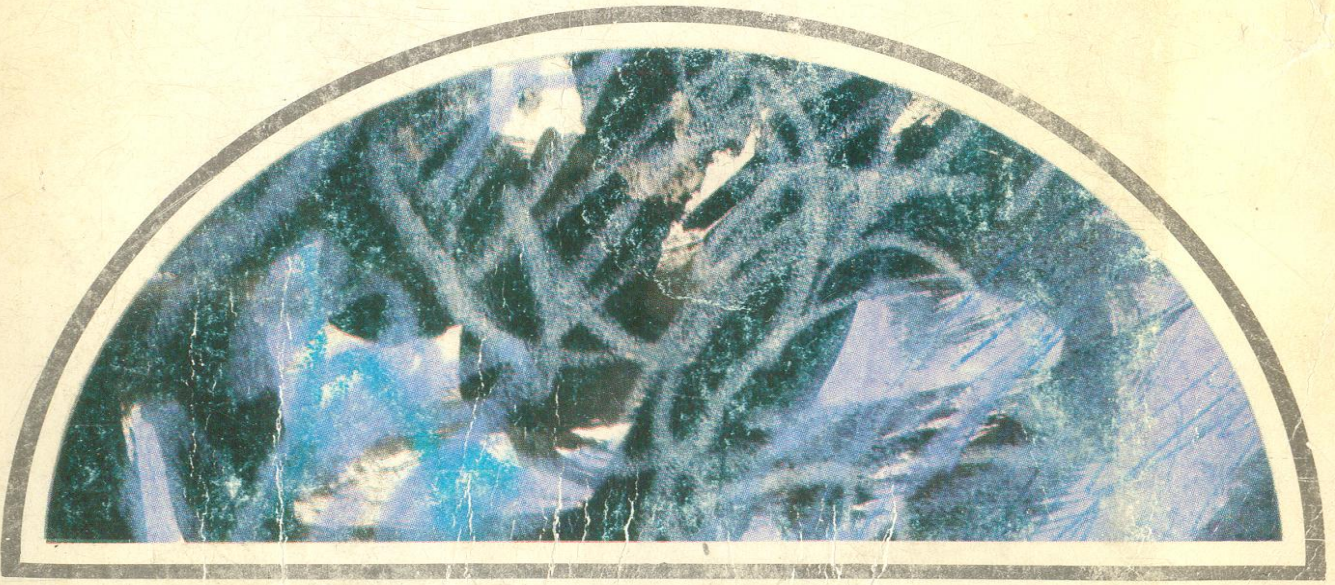

ТОДОР ЧАЛОВСКИ

ЈАДРО

МУСА

Тодор ЧАЛОВСКИ

ЈАДРО

СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ПОЕЗИЈА

Тодор Чаловски

Ј а д р о

*МИСЛА
Скопје
1984*

ЗАПИС

Еден кон друг
над бреговите од животот
по кои надежта обновена гори
како во неизречна градина
исконот нека посева
јадрина

Така мигот
просветлен бива од мигот
чекорот од својот чекор
ткаењето расне со ткаење
и рои врз длетото на зборот
траење

Тогаш изненадно
сонот во нас зрна заробува
што прскаат роморно и смело
и во градба од занес блесната
ја извива тајната на листот
песната

Вертикален двиг

ЈАДРО

Прво баше големиот блесок
од чиј поник светови никнаа
за да можат и сенката своја
и гибелта и вечноста нова
да ја вратат во ковот нечуен

Видете го: тоа полетува
не запрело да не заслепува
со позлата животна и тресок
во сè 'рти надоброј милина
повиена со преѓа од висок напон

Во него е прагот недосегнат
дамарот што крвта ,ни ја кроти
и љубовта ни ја преселува
до некои нови хоризонти
присутноста да си ја видиме

Толку желби низ него минале
толку живот од него понижан
со довикот за бескрај човеков
во вечниот заграб на подвигот
што идното време то отвора

До јадрото да ститнеме јадро
немеј далек во него да прсне
да отнеме стерни вековити
возвишено што ќе не преплават
со мерата простум недоодна

КОРЕНОТ

Протнат до најдлабокото
без остаток
го надитрува непостоењето
на бога

Како во стапица фатен
се одмора од своите номадства
пострасни и побезумни
од фантазија

Не на подземни игри ветен
а на иднината заветен
сонот во вертикален двиг
го ослободува

Силно верува во себе
пред луѓи и ненамерници
и напнат до ерекција
ја кине :квadrатурата
на својот надземен круг

Постојано глината жешка
во плодеи хумус ја претвора
и полноќите расцветани
живо го болтеат
ткивото на неговиот јазик

Па треба ли везден да сведочи
на подбивка или на измама
кога сите пипки ги обгрлил
со непоткупливиот свет

на своето постоење

ИСКРА

Притаена од зазор, од што ли
тихо збрана во круг необзорен
во своите чекори од ламтеж
си плиснала зрелост подновена
како фитил во усама требен

Нè мернуваш со облог на врвот
со вистина узната во поник
па попусто подрек ти ближиме
виделото да го подотвориш
рака свезда да ти ја огрее
што ќе трае па нама да трае

И полека како в изненада
од затекришум одмотуваш јадро
душа своја пронуваш безгревно
повеќе од секој засон убав
што го чекаш да те земе в преград
со некоја ширум одгрната
игралита личба јунакова

Потем бегаш од попир кон угор
на каменот сонце да му бидеш
на човека љубна посестрима
збор подречен и бол подоткорнат
в полег тајна и неспокој в очи
што ни пее и беспрекин вјаса
кон некоја нова височина
занес бела а белило нема

ТАЈНИТЕ НА ЕЗЕРОТО

На Вангел Наумовски

В длабочина нурнуваме очи
од небото сме украде боја
за цвеќето под карпите мазни
што катаден стрпливо нè мамат
зори идни дипломе високо

Не далечни а блиски сме биле
на синката трпка цинцифила
на гладуноот подводно извиен
со скреб нежен и блажен боливач
во нивните одблесоци цели

Небаре е прекусо времето
за љубовта здивот што ја грее
затоа низ несон до лудило
го браниме растот недофатен
во надежта гордо оплодена

Така ништо не е предалеку
и писмото јадра смисла има
од заборава да нè ослободи
со водата нежно разлистена
кон себеси цврсто да нè сроди

Продолжува долу да созрева
прозрачноста слегната врз него
од четката секој потез читлив
засводено момето го нашол
од езеро тајни како леит

ТКАЕЊЕ

Сосема тачно наслушнати
спроти очите и душата пуштени
шарите на простумните стапки без чудеса
минуваат ситно низ нишките на разбојот
како цветопади во гално струење
меѓу дахот на ткајачот и на ткајачката

Секој од нив мигум по еден збор одбира
и го вденува во јатокот на потеклото
го тимари по брдилата на тагата
го вие на кросното со зрело умеење
и така појасно си го искажува меракот
што им ближи дофат во саќето медно

А онде кајшто тената сложена
ги крие стамно вените на крвта нивна
на неумората што боите ги озвучила
таму верноста гори со блик од чудеса
и прстите итро цутот го стрелушат
плодот страсни сонца да намножи

Сега во приказна пресоздадени
од врвот на извесноста своја удираат
и животот големее од облик до облик
судбината горка в заграб ја израмнил
по жиците што ко тек плавен се нижат
силна љубов скротил во нивните раце

РАНИ УТРА

Преобразени
да влеземе во стеблото
во кое огнот 'рти
рани плодви

Расцветува
големата врата на кругот
меѓу златни нишки пајажина
и повтор станува дело
реката Немир со век опточена

Кренати
преку своите раце
преку здивот кроток
во некое ново постоење
муграта ја довикува надежта
темелот да ѝ заличи на птица

Зрее
нежноста на патувањето
што го отвора јадрото сонливо
во пресрет на обновениот вик
со мост протегнат
до сончевото развихрување

Ако запеам
ќе го допрам ли клучот
на големата тишина
во која стрливо со мене
копнеат раните утра

УБАВ ДЕН

Искрата на радоста ли беше тоа
што се леши стреловито над нашите глави
Никој веќе не ги сеќава тешките војски
на стемнувањето, и сал
претовар од плодност и умножување
ни ја арслани крвта на поминот

Пуштена од калето на верувањето
од болката претчувствено жегната
ти растеш полека но сигурно
со дробниот бисер на возбудата

И што да речам сега кога гледам
како со тебе си оди копното на зборовите
сигурноста будна од горење
разгаленоста на брегот
умирањето на снегот во нашите краишта

Се обидувам со мерата на мојата сила
голема колку за да го досегне
разлистеното дрво во срцето на денот

**Ловот на
невозможното**

СТРАСТА

Кога нарои цутења по мера
ни оживеа подзапрената радост
и сенките од полежина во неизрек ги крена

Дадо нè учаше да ја филизиме довек
тате ни кажа дека пркнува полека, молкум
а ние не узнавме дека нè зела под свое

Отпрво ни принесе овошки заруменети
едночудо вриежи оддиплени
што ни ги колкаа срцата со надевања

Потоа засекливо и без двоума веќе
пипала почна да шири со некој вражен довик
да нè фркнува в душа како ветровит заум

Ја чувме: зар има да ме надитри некој
кога и улен грев можам да позлатам
и рев притаен низ сон да откосам

В гради ступоти одот на нејниот оган
воздивот жар сторен од многу сакање
и побогат ни стана ловот на невозможното

Имашливост ја врза, грабливост ја опчекори
па срцевито расадот стебло го стори
говорот немушт разбирот свој да го стаса

Со замаец од вљубени и врли кладби
на плипотот дизгин скришно му отпушта
правила да нема штом крајности зближи

И оска е на животот, негова повела
што во занес низ триење го движи восхитот
и ја жнее возбудата со звук незаменлив

На своите наковални висок знак остава
да сетиме дека светов не може без неа
кога во предизвик несон ѝ гушкаме

Го плоди говорот над морни тишини
само умот во налетот да ни го дочува
па без сожал оростено сè нека ѝ биде

Но чија моќ вцашен товар да прибере
негибната и гола штом ќе се исправи
до неумор в наслада да ѝ се чудиме

Боже колку таа дребности отклучи
какви галења и срдби кога зрната стасани
ги просеа во нас за нови играња

СМОКВА

Трепериш од убава помисла
сладок плоду од слична измама
тркалезно го откриваш сонот
изобилно посеан со семе
во кое страста и отровот тлеат

Во своето заклучено време
водата и огнот низ восхит се мерат
а не можат да се доизмерат
зашто мислите им се заврзани
за твојата зелена наметка

До ограда стисната в градина
самотија ми те разјадува
те бодреат нашите копнежи
од потајум што ти ги праќаме
да те будат дур да те разлудат

По стеблото сокот ти болтее
до коренот што го очекуваш
да те спотне и да те распука
како чкунка пред твоите врати
о дрочна пустино, утехо сакана

Како ли ја претопуваш ноќта
во зелен молк цврсто стиснат во нас
задумана пред својата куќа
сета тајна од верби неверби
песна си и жена што нè плени

ПРЕЛАГА СО ЖИВОТОТ

Сега гледам колку понекогаш
обземени од скришниот рев на младоста
од разбушавената игра на дамарите
тргнуваме на јуриш кон животот
плашејќи се од брзо прецутување

Сè нешто -нè сили кон искачување
и кога остри скрки нè странпатат
за да се најдеме повтор пронајдени
сред белите соѕвездија на немирот
и скараните илузии по промените

Одеднаш откриена е нашата намера
предадени сме себеси во устремот
и ништо од вчерашната верба во ружата
од загатката што го ослободува небото
дури гориме во огнот што го говориме

Хамлет паѓа ничкум од милост безгрешна
еротски во нас вивнува сето детство
трешти просторот во песна преселен
а толку искри го бодреа зракот
на нашето прво закоренување

Потоа гледаме како отпретана
жарта околу нас се разластарила
со пуштените бразди на насетувањето
и грчот на скржавите отстапувања
зад кои останува една горда изненада

ИГРАЊЕ СОН

Тргувањето кон својот засон
доаѓа со звукот што го ловам
од самотноста да го испадам
себеси барем еднаш да се најде
со немирот врз својата слепоочница

И лесно, лесно сосема
да не задои со голо татковство
да не крене до спокојните ведрини
откаде смислата на откривањето
многу питомо се препознава

Го пали тоа во нас противењето
ликот го крепи, буди нежности
и шепнеж слева над грчот дневен:
ридон нè стасал, ридон е далеку -
итаме бегум кон брежен предел

И низ спилјето на иднината
сонот витешки нè израспашал
па не можеме на едно место
да ги збереме децата заспани
во подгонот на плотта ноќна

ЛЕТ ВО МЕСТО

Не додржа пламен в гради
за да се искачи до врвот
Здивот му го потрупаа
со насети на светлини

Сурово го таи денот
сардисан од луда надеж
дека ништо не згинува
без дофат на смисла своја

Сосам сведен на минимум
во својата прва сфатка
го презира копнежливо
ништото во бранот следен

Така лека поднавален
се помалку има зборој
да заврзе нишки нови
до устремот што го ткаел

КРИСТАЛОТ НА ОСЛОБОДЕНАТА СЕНКА

На Танас Луловоки

Кога обземен од белината или од што ѝ да е
се обидуваш длабоко да нурнеш во себе
да сирнеш во исцеденото пладне
ти бараш азил со конкретниот облик
што те протонува да го преораш светот

Дијалогот е почнат Детството минало молкум
нема прошка за одлетаното време
линијата, моливот преобразени во луѓе
ни кажуваат колку раскошно може да расте
едноставната нишка на пронајдениот живот

Се прелева допирот како по иста точка
кристалот на значењата нè ослободува бавно
како потсетник на малите заборавени нешта
што расцветале во знацн на заумен говор
со светло и темно во нивната легната сенка

Тлото е трошно ако со сето таинствено свое
со сета сила на рамни и стрмни патја свои
не влегло во нас да ни ја внедри грутката родна
пред која повистинито од сè гледаш и велиш:
долго сум барал - барајќи сум бил најден

ЦВЕЌЕ НА ТРАГАТА

А долетав небаре следен од метеж
посипан со гранчиња смрзнат здив
и оган што тлеел под моиве нозе
изучен на денот светол и возвишен

И еве тој пак продолжува да се бара
во миговите што ме ослободуваат
од неподвижниот восхит кон водата
чија трава го заболстува сеќавањето

Трагата расте од моите далечини
јужни ветрови ја вилнеат ноќната љубов
сал жестоко тука ти ме осветлуваш
почисто од вознесот на нашите тела

Се креваат високо облаците на патувањето
трепери цвеќето во моиве очи
и што можам друго тука да откријам
освен сенката на неговата непостојаност

Сразена осама

ДВОРЕЊЕ НА ЗБОРОТ

Тој лежи во пределот на своето молчење
под обвивката на снегот што го чека
Сонот му трае колку зорите немерни
прегрнати во телото на сетената моќ

Минуваат деновите, гласовите, предметите
пијанството што го раѓа никулецот на животот
и гледам како во облик на човечка рака ваби
море младо, радост нова преблеана

Бесконечна му е гладта
надежта што го крева здивен
пред бурите во очите, со летото во срцето
кога крвта му трепери како млада месечина

Во тишина го заклучил сиот говор
ништо веќе не му треба за дишење
итај вели и барај ме зад вечноста
ќе ме најдеш едноставен крај езеро

Блиску можеш да го видиш кога сака
да ти каже: патот трга в невозможност
излижана е смислата
нема ужас искрај в краја
за пламенот во себеси

И сидрото не го спушта во секое пристаниште
премногу ги знае волшебствата на изворот
она што однатре ја пали тежината
на недочуваните планини во песната

Тој лежи во пределот на своето молчење
пријател што влегува во тебе, во мене
го пали она што стинее по насмебот
кога те обзел сосема а ти веќе не го гледаш

БЕГСТВО

Затвори се во својата куќа
и сонувај го она што ти го одзема времето
Те довикува музика на познати лица
та саноќ си снежна вила до изгрева

Само во дослух со морето немаш време да старееш
со мислите за ридјето сиот занес се претвораш
па со некој чудан клокот
мразулиците во душата ги стопуваш

Така растеш осамата си ја сразил
се јавуваш во коренот на билките вечно будни
како заборав во минаралот, како темен виеж
потем бегаш во влажноста на шумите замислени

Ти мораш да ѝ веруваш на таа прелага со светот
на тој беспрекорен часомер на здивот
што истрајува пред веста за неутронскиот демон
пред очигледната немоќ да се надмудри карциномот

Има длабок порив во твоето верување
и јасна цел да ги презреш заблудите прежни
смелост скрита да ги пресееш полињата
низ трепетот што те полазува ко огнена мрава

Оти знај: секоја твоја болка личи на тајна вечера
што ги мами оние кои од тебе се плашат
додека ние прегрнати на крајот од собата
крикнуваме во потрага по ведри свечености

ОДДАЛЕКУ

Можеби веќе не сме си потребни
и затоа сè помалку
ги сеќавам подадените раце
на залезите
што гаснат во темното стебло
на животот

А имаше уште многу да си кажеме
во распеаното претчувство на иднината
во стопениот сомнеж на историјата
што ги одбира украсите на нашите лица
Задуман го кревам утрото троа повисоко
за да му бидат подалеку искушенијата

Немеат тука нашите отпишани години
со чудна убавина што им ја насетува стравот
на горкиот ветер самогласен
И покудите и пофалбите нè следат насекаде
сè дури еднаш тивко не исчезне хоризонтот
и отсонуван не ни се врати домот
со кого поблиску ќе ја препознаваме
сенката на будењето, лисјето на заминот

За миг ли требаше да отпатувам
та да разберам колку смисла има твоето отсуство
и колку е неизлечлива нашата близина
нашата навика на исправеност
пред волчјата озабаност на времето
на светот

МРАМОРАНИ

На Ордан Петлевски

Како по ветроказ далдисани
мошно нè вика семката штедра
да ѝ го отвориме дното
да ја креснеме тајната вистина
што нè исцелува како ретка ѕвезда

Некој скаменет отсјај
излетува од времето и гласот
и кружи, пределот го враќа
кон палавост на недофат јасен
воздишката да ни ја догори

За плач или за ведрина ете
свет од јатки, лишаи и плазма
што истекло од познати слики
сме запреле и пак го праќаме
по жилите на мудрата глетка

Сонот мраморно нè мори
знакот израснува во нашите очи
како коб на дага божилачна
од дамнина блесната во звукот
силата ја сенчи со тишина

Узнаваме животот си тече
од тагата населена во нас
од темните јами на вулканот
густо пренат во чистиот облик
крвотекот да го разубави

Потем, јасно, палиме цигара
во раката сопственото гнездо
из'ртува ново бранување
и мислата незапирно ита
да нè жегне за да нè одржи

ЗАГЛЕДАН НИЗ ПРОЗОРЕЦОТ

Гледам како слегува во мене
тежина од запис непрочитан
и длабочина што се таложи нежно
во безброј неразбрани честички

Надвор е октомври со многу смисла
за патување на хлорофилот под земја
со многу изненадувачки промени
кога оптиката на природата се шири

Голем си камен што сака да јурне
по удолницата на окото понорно
а се тркала сал јазел од златни лисја
низ бескрајот немо в душа распослан

Нечии долги раце би те позеле
да имаш пристан во ветрот и сенка
топла сенка над покривите лемни
а сам си и никој во мигот што се топи

Срцето го пробива цамот асфалтот го гмечи
сè е како одек на непредвидена драма
во која и сведок и учесник сум
со врла сила да из'ртам во севид-тајна

Телевизорот допира од соседната соба
светот е маскиран со неговата слика
и сите блиски и недосегливи нешта
корен имаат во сопствениот призор

РАНИТЕ БУДЕЊА НА МАЈКА МИ

Таа

прва ни го открива зреењето на зборовите
како овошките што ги препознаваме во цутот

Утринум

и сонцето треба да се надитрува вели
зашто сликата на денот ќе ни биде побогата

Со очите

ја црта муграта од зад далечните планини
и во неа го слејува неспокајот над кукниот праг

Темерута

не ја познаваме дворовите кога ги измела
кога својата добрина на трпеза веќе ја принела

Во чекорот

решеност јуначка дека ништо не ѝ е претешко
што ќе стори да ни е поведено времето во очекување

Крепка

стварноста во рацете пакно ѝ потреперува
небаре со нив во потул здржува божја праведност

Не пречекува

како помисла убава чиј заран пак ја разлистил
целоста на стремењето пред животните брзаци

Со неа

похрабро на осамата ѝ питомиме насмевка
и помили ни стануваат патјето што ги врвине

КУЌАТА И НЕДОСТАТОЦИТЕ

Влегува мајсторт полн светлосни сенки
целиот со намера да го преобрази ѕидот
самотната празнина на прозорецот
стеснетата прозирност на балконот

Има голема љубов во неговите раце
во негавите алати надминат страв
и некое стамно спокојство кога ми вели
„Прво се гради, па се поправа“

Ги броиме промените: јас
                                    жената
                                            децата
и гледаме дека нашата куќа полека губи
од чудната смисла на своите недостатоци
за кои навечер долго, долго разговаравме

Длабење во поникот

СТРЕИ

Еве ме стопен во сигурноста нивна
во прозрачната полноќ што ги надвишила
како голема латица од гацки несекнати
по кои јагнињата осамено блејат

Како да им кажам дека споменот
стрмоглавен в река од карпите
не може да ги засени во мојава душа
кога небото го затскриваат пеејќи

Гредите со излижани плочи врз себе
посилно од свечената тишина
од радувањата сезонски
крцкаат божем толосум ги изнагазил

Од многу сажни тежина
што необјатно минала во мене
сенката им ја пречекорувам
да не ги јаде јанса и капавица

Одеднаш им стивне вознемирата
дека можат да бидат заборавени
им раснат отворените соништа
со пречек сакан само нам поимлив

Ги прекриле недопирите свездени
стреите наши потешки од зборовите
на кои дури им се приближуваме
сами се движат кон нас сосе куќите

БЛАГУН

Постоиш во зафрленоста на нашето сеќавање
божем си инаетлива насмевка
засадена во просторот и времето
во нашата неутешност со отсутниот помин

Секој налет на судбината го дочекуваш
поисправен од неизвесноста на патиштата
за да може човек подалеку
да си ја измери ставата лажовна

Не оставај ми ги годините
да го боледувам преоблекувањето на љубовта
што толку сигурно го бележиш
врз моето лице со бдеењата вечерни

Стеблото оптегнато како тетива
го множиш во моите очи
и почнувам да ја откривам разгатката
на скришниот оган исправен над земјата

Низ твоето корење сонцето е поблиску
до вистината стамна и чемерна
распослана по нашите домови
како брадастата наметка на твојата кора

Не за завист ами за гордеење те имам
одбранет од секирите на јаросниот крај
Љубовник на природата меѓу ридјето и снегот
го предупредуваш северот и човекот во нас

Ти си тука устремност единствена
на нашата неделна потреба за приближување
возбудата на поматените светлини нè обзема
додека повтор во невреме не нè соедини

Длабиш до отсутноста на значењата
гувееш како брат мој пред искушение
од сите знаен а незабележан
ме населуваш за да ги помириш несличностите

САМ. ПЛАНИНА ОКОЛУ МЕНЕ

Сам
Сосем сам

И нејак
во својата осаменост

А планина околу мене
силна до небеса

Камен и стебло
до неизуст

Стравот-тврдина
до врв свишен

Простор недоод
пред мене

Капка верба
бегство отворено

Стоглав крик
небид поснопица

Раскрилен
Човечки

Уште
планинеам

ТОНИВОДА

Троа колку за приказ
истечен видот ти светнува јасно
те поткрева срамежливо над осамата
во која е стоната твојата снага
твоео некогашно величие

Колку само неразбрана блискост
одеднаш наедруваш во нашите срца
кога ти идеме да ги оплакнеме
лицата наши, мислите наши
во радувањето дека постоиш

Се всираме во твоето напрегање
дното свое повисоко да го видиш
да го расплетеш сонот најубав
како оној овчар рудоно стадо
од брега на брега

Но брегови не ти видуваме
ни корито свое нигде да подадеш
за да можат небото над тебе
и лузната на модрината под тебе
бескрајноста да ти ја доверат

Вирната како жилавица
љубовта само ја делиш од смртта
и нежната убавина од својот понор
што те свлекува како мома своја
в подзем тихо да те обљубува

За почуда на сушниот предел
на нашиот ветан допир со смислата
лика ни подаваш од белутракот
низ скипнат вознес постилајќи ја бргу
во врежните млаки на присутноста

Од нив твојата празнина ни зборува
трошењето тивко што пее со ветрот
отсутната тревога во јаловото исчезнување
и молкот, молкот неизречен
што ги обложува ранетите зборови

Така потрезни нè враќаш
кон питомиот ракопис на планината
кој кротко го бушават разиграните коњи
околу твоите зелени усни од непостојаност
жедно источени во нас како понирање

УПИЈА

Тече
и сè за себе кажува
средсело како сред светот

Од три дулки
гркори љубов и разбирање
за нас и за нашите деца

Ќ оставаме
платно белено
и запалена борина место свезда

Под неа
одново коњ и невеста
да не исчезне сонот игралит

Одеднаш
мигот го преобразува
и в дланка бликот ни крева

Нè уми очекувајќи
низ срце да ѝ провреме
млад славеј затворен в ружа

Долго, без запир долго
ќе ја упива ангелот нејзин
во она што протечува како живот

Утеха таа е гола
што везден од мојот Галичник убав
до бескрајната коравост на болот

го мери пронајденото време

РАДИКА

Отсекаде чиниш се назира море
а никаде тоа свој звук да подаде
сал чисто реката убавина длаби
во телото на карпите што зазелениле
потпрени врз пулсот на вдахновеноста

Сè на окото му станува тесно
како во миг на вертикално откривање
но водата што се извива низ ромор
девственоста штедро ја плиснува в песна
за да бистрее времето над долината

Таа и не знае дека не може да се измери
божествената тишина што ја опкружува
потскокот на пастрмката во бисерните skutje
и калесниот мирис на планинското цвеќе
изврн во двигот на единственоста

Па заробени меѓу сонот и создаденото
ние го гушкаме лицето на природата
омајот во кого градскиот слек го оставаме
гледајќи како во нас застанал друг човек
упатен непогрешно кон своето јадро

Монолог

МОНОЛОГ НА СТАРОСЕДЕЛЕЦОТ

„Отвори бела мусандра ...“

Лани кога отидов селоно да го привидам
од куќи сидот кошлија потулен да си поправам
вратата да ја одлостам и огнот да го потпалам
в староно гнездо утајум згаснато со преселбата
срцето жал ми навеа, рацете ми затрептија
пред мене божем распрострен стоеше патот изминат
солта стаена бигорно на тешка ми живеачка
затоа домот несито градите ми га отвори

Помислив видувачката немушто крај ми чкртнала
та да си умрам издемент од мерак и убавина
попуст го сетив напорот в спомени да пробуричкам
во небидии ништотни на годините мои летнати
што самуваа сронети со болме и праг потурнат
врз покривните плочи ги видов во поник со празнината
насилно задушувана од некој пламен в душава
од кого и калдрмата се корнееше во мене
и калканите кренати опул ми обградуваа

Животот ми се пристори ко минат на вересија
па не знам зошто чулави ми беа новоградбите
пусти до темел раскамчените, полични подновените
уште почудни галичаните што сал туристи се прпелкаа
болката ја варосував, зарекот си го вапцував
крикот го потиснував во мене што навираше
велејќи може поарно опинок што оставивме
но зошто и во песните себе се заборавивме

И чунки дере зинато сеирот ми го проголта
со предупреди некоја: доста пак залажуваше
А што без него, си реков, а што без тоа, си штурев
зарем по солуните и белградите, по каирата и в америка
ставава ќе ја дочував, век повтор ли ќе привидев
зарем по бачилата, трлата, гурбетлоците и пердињата
не ќе изумев на себе, на домот и на своите
да не поревав милина по кротки красје послана

Гласот мој да го пресретам во гласот нивни посакав
услупно лаф да потерам дури се руди планина
и 'рз на тапан да чујам и вилан извив на зурла
и лично невесте средсело да ме дарува пред упијана
и бардак да ми подаде д'оладам душа пуздрена
да јавнам бинек оседлан и да бодинам спротија
чемерот магла да фати, дамарот насит да сети
и почудица впрочно небото да го огрее

Си думав така сè дури не влагов в стара одаја
дури не сирнав разболен во таа бела мусандра
срцето ми се распрвта божем е пиле к' избега
мерак ми фати староста: еј лета тешки синцири
човека што го робите, човека што го дробите
лека полека, сигурно! Си реков и се огледав
на џамот свртен каршија, посакав чиста кошула
да легнам и да си умрам, без никој, ништо, никого

Но само што ги раскорнав наедрените мачнини
само што стресов во пофат чудно вирната лошина
немошта да ѝ ја липсам та веќе да не думани
да папса во збор самоник што ни ја варди трагата
синот го видов зад мене како ми вика весело:
Затвори таа мусандра, заклучи мерак довека
ај да одиме на извор, на изгор вода студена
таму полесно самоста ќе ти ја врати младоста

Излегов помислувајќи: убав е светов, крај нема...

...

Место точка

ЈАДРОРЕЗ

Мошно ме отна и ми прекри сè
и разжили плет во модра пупка
тајна жива в прстенот на крвта
што покрева врева вртоглава

Надвор меѓно од твојот свет вие
скаменето телото на текстот
патот по кој во несличност слична
ќе ни колка болка неузната

Зашто зборот овој и туѓ е ловец
што стрелуши молња во градите
и резови секава низ довик
кога мерка сверка во човека

А нам сега заитани, ведри
и со малку насобран смог в душа
како нужен лак над светот кренат
в плам ни точи очи устремени

ШАХОВСКО УТРО

„Играчите, седнати, молчат в својта скута,
внимателно ги мрдаат фигурите спори.
Строгиот простор на таблата ги држи до
зори;
две бои спроти себе водат битка лута.“

Х. Л. Борхес

Довчерашните пријатели кои најпрво за забава
ги вкрстија желбите и поривите за играње
уште недоседнати си упатија закани
дека еден другему ќе му го земе скалпот
ако успее во отворањето да го надигра

Сраснати со таблата како со своја судбина
тие упорно ги бележеа победите и поразите
не знавајќи кога ноќта им помина
како да береле плодови во забранета градина
која неизменето трае и соблазнува

До нив отчукуваа избројаните минути
а мислите им беа лиднати по шаховските полиња
кои наликуваа на неизорани боишта
до кои секој иташе побргу да ја просре
туѓата намера во сопствениот табор

Ту надвасуваа белите фигури
користејќи ја и предноста на првиот потез
ту црните правеа храбри пробивања
потсилени од нестрплив стремеж за одмазда
та в безизлез кралот бел го втеруваа

Кога потем ноќта завеса поткрена
и зората лекум лица им огреа
тие заличеа на два испосника
кои жедно в чаша усни подаваат
душа страдна на свет тие да соземат

Како првпат тогаш да се распознаа
долетани од некоја дамна заборавана
мудро го запреа времето мерено
и си подадоа раце со добра помисла:
„Убаво е сонот што го победивме
но колку ли свезди ноќва не видовме“

Плисна сончев омај набргу утрото
а тие молчејќи и се поделија -
резултатот сепак остана непознат
На таблата само и в нивните души
лебдеше чувството дека создавале

БЕЛЕШКА ЗА ПИСАТЕЛОТ

Тодор ЧАЛОВСКИ е роден на 23. VIII 1945 година во Гостивар. Основно училиште завршил во Галичник, гимназија учел во Скопје и Гостивар, а дипломирал на Филолошкиот факултет (група југословенска книжевност) во Скопје. Работи во Редакцијата за литература, уметност и култура на Радио- Скопје.

Пишува поезија и критичко-есеистички текстови, а се занимава и со литературен превод и препев. Учествувал во уредувањето на списанието „Разгледи“. Објавувал текстови во сите веоници и списанија што излегуваат во Македонија, како и во југословенската литературна периодика. Бил застапуван во повеќе антологии и избори на македонската поезија во нашава земја и во странство. Во рамките на ваквите претставувања и одделно, негови песни се преведени на англиски, руски, германски, шпански, француски, италијански, шведски, романски, холандски, унгарски, хинду, турски и други јазици. Два избора во одделни книги му се печатени на српскохрватски и албански јазик кај нас.

Досега ги има објавено книгите песни:

„НОЌ ВО КОЈА ТЕ НЕМА“, „Мисла“, 1969 (за која ги добил книжевните награди на „Млад борец“ и „Студентски збор“); „НОЌЕН ЧАСОСЛОВ“, „Мисла“, 1971 (југословенска награда на „Младост“), „ПОЛНОЌЕН ИЗЛЕТ“ (избор на српскохрватски јазик), „Графички завод“ (сегашна „Побједа“), Титоград, 1973, „СЕРДАРСКИ БОЛЕСТИ“, „Мисла“, 1975, „РАСТ“ (избор на албански јазик), „Флака е влазеримит“, Скопје, 1982 и „СВЕЗДА ВО ЧОВЕКА“, ИД „Крсте Мисирков“, Битола, 1983.